

WHEN LILACS LAST IN THE DOORYARD BLOOM'D

Walt Whitman

(traducció d'Alfred Carol)

WHEN LILACS LAST IN THE DOORYARD BLOOM'D

Quan els lilàs de l'eixida feien l'última florida
I el gran estel davallava prompte en el cel a ponent de la nit,
Plorava el meu dol, i encara el ploraré amb la tornadissa primavera.

Tornadissa primavera, una trinitat em dus de segur,
Lilà florint perennal i estel que davalla a l'oest,
I record d'aquell que m'estimo.

Oh poderós estel caigut a ponent!
Oh ombres de nit - Oh nit d'angúnia, de llàgrimes!
Oh gran estel desaparegut - Oh broma negra que amagues l'estel!
Oh mans cruels que m'aguanten indefens - Oh la meva ànima desvalguda!
Oh aspre núvol embolcador que no em deslliuraràs l'ànima.

A l'eixida, en front d'un vell mas vora de la tanca emblanquinada,
S'enlaira la planta de lilàs amb fulles de forma de cor d'un verd ric,
Amb moltes flors puntudes pujant delicades, amb el perfum fort que m'agrada,

Amb cada fulla un miracle - i d'aquesta planta de l'eixida,
Amb florides de colors delicats i fulles de forma de cor d'un verd ric,
Una rama amb la seva flor esqueixo.

En els aiguamolls en paratges secrets,
Un ocell tímid i amagat refila un cant.

Tot sol el rossinyol,
L'ermità retirat en si mateix, evitant la gent,
Es canta una cançó.

Cant de la gorja que sagna,
Cançó de vida escapant de la mort, (car prou que ho sé estimat germà,
Si no et deixessin cantar de segur et moriries.)

Per sobre el pit de la primavera, el camp, enmig de ciutats,
Enmig de camins i a través de boscos antics, on fa poc les violetes eixien
del sòl, matisant la brossa grisa,
Enmig de l'herba en els camps a cada banda dels camins,
Passant l'herba sens fi,
Passant les llances grogues del blat, cada gra des del seu vel
brollant en els camps marró fosc,
Passant l'esclat blanc i rosa del pomers en els vergers,
Portant una despulla allà a la tomba on ha de reposar,
Nit i dia viatja un taüt.

Taüt que passa per camins i carrers,
Pel dia i la nit amb el gran núvol enfosquant la terra,
Amb la pompa de les senyeres plegades amb les ciutats vestides de negre,
Amb la visió dels Estats mateixos dempeus com dones amb vels endolats,
Amb les processons llargues i sinuoses i els brandons de la nit,
Amb les incomptables torxes enceses, amb la mar silent de cares
i els caps cofats,
Amb el dipòsit esperant, el taüt que ha d'arribar, i les cares fosques,
Amb cants funerals de part a part de la nit, amb mil veus elevant-se potents i solemnes.
Amb totes les veus planyívols dels laments abocats al voltant del taüt,
La mitja llum de les esglésies i els orgues tremolosos -
enmig dels quals tu viatges,
Amb el ning-nang de les campanes repicant, repicant,

Ací, taüt, que lentament passa,
Et dono la meva rama de lilà.

(No pas per tu, per un de sol,
A tots els taüts flors i verdes branques porto,
Car fresc com el matí, així vull cantar una cançó per tu
Oh mort lúcida i sagrada.

Rams de roses pertot al damunt ,
Oh mort, et cobreixo de roses i lliris primerencs,
Però sobretot i tot d'una el lilà que primer floreix,
Esqueixo a dojo, esqueixo els rams de les plantes,
Vinc amb els braços curulls, vessant per tu,
Per tu i els taüts que venen de tu Oh mort)

Oh orbe que a ponent salles el cel,
Ara sé el que volies dir quan fa un mes caminava,
Quan recorria en silenci la nit transparent i llòbrega,
Quan vaig veure que tenies alguna cosa per dir quan et blegaves nit darrere nit,
Quan t'inclinaves des del cel ben avall talment al meu costat,
(mentre els altres estels tots es veien a dalt)
Quan passejàvem plegats la solemne nit, (car tanmateix
no sé que m'impedia de dormir)
Quan la nit avançava, i viu a la ratlla de l'oest
com anaves ple de malures,
Quan m'estava al turó en la brisa de la nit freda i transparent,
Quan guaitava on anaves i em vaig perdre
en els antres negres de la nit,
Quan la meva ànima infeliç s'enfonsà en el destret, talment allà on tu orbe marrit,
Conclogues, caigueres en la nit, i te n'anares.

Canta, canta en els aiguamolls,
Oh cantaire poruc i tendre, sento tes notes, sento ta crida,
Et sento, ara vinc, jo t'entenc,
M'entretinc però un moment, car l'estel lluent m'ha deturat,
L'estel, company fugisser, m'aguanta i em deté.

Oh com puc també jo cantar pel mort que estimava?
I com puc engalanar el meu cant per a la gran i dolça ànima que se n'ha anat?

I quin ha de ser el meu perfum per a la tomba del que estimo?

Vents de mar bufant de l'est i de l'oest,
Bufant del mar oriental i bufant del mar occidental,
fins trobar-se allí a les prades,
Aqueixos i amb aqueixos i l'alè del meu cant,
Perfumaré la tomba d'aquell que m'estimo.

Oh què puc penjar a les parets de la cambra?
I com han de ser els quadres que pengi a les parets,
Per adornar la casa mortuòria d'aquell que m'estimo?

Escenes de la primavera germinant i masies i llars,
Amb la Pasqua florida al capvespre, i el fum gris lluent i brillant,
Amb devessalls d'or groc del sol ufanós, indolent i minvant,
cremant, expandint l'aire,
Amb l'herbatge fresc i suau sota els peus, i les fulles verd pàl·lid
dels arbres prolífics,
A la llunyania la resplendor fluent, el pit del riu,
clapejat pel vent ací i allà,
Amb rengles de pujols a les vores, fent siluetes contra el cel,
i ombres,
I la ciutat a tocar amb habitatges tant densos, i piles de xemeneies,
I totes les escenes de vida i els tallers,
i els treballadors tornant cap a casa.

Ah, cos i ànima - quina terra,
El meu Manhattan amb torres, i les mareas llampants i cuitades,
i els vaixells,
La terra ampla i variada, el Sud i el Nord a la llum,
ribes de l'Ohio i llambreig del Missouri,
I per tot els camps estenent-se lluny coberts d'herba i moresc.

Ah, sol més esplèndid tan calmat i altiu,
L'albada violeta i porpra amb impalpables brises,
La immesurable llum que gentil brolla dolçament,
El miracle estès banyant-ho tot, el pic del migdia,
El vespre que arriba delitós, la nit benvinguda i els estels,
Damunt les meves ciutats brillant tot, embolcallant terra i gent.

Canta apa, canta ocell gris-terrós,
Canta des dels aiguamolls, dels amagatalls, vessa ton cant dels matolls,
Brollant il·limitat de la fosca, brollant de cedres i pins.

Canta estimat germà, refila ta cançó xiuladissa,
Cançó humana puixant, amb veu de l'angoixa més pregona.

Oh líquid i lliure i tendre!
Oh esquerp i rebec a la meva ànima - Oh cantaire meravellós!
A tu tot sol et sento - i amb tot l'estel em reté, (però aviat em deixarà,)
I amb tot el lilà amb l'olor senyorívola amb reté.

Ara, de dia, mentre seia i mirava endavant,
A la caiguda del dia amb la seva llum i els camps primaverals,
I els pagesos preparant les collites,
En el gran escenari inconscient del meu país amb els seus llacs i boscos,
En la celestial bellesa aèria, (després dels vents pertorbats i les tempestes,)
Sota els cels corbats de la tarda que passen rabent,
I les veus de dones i nens,
Les sempre mòbils marees, i veia els vaixells com navegaven,
I l'estiu acostant-se amb abundor, i els camps tots ocupats a feinejar,
I la infinitat de cases separades, com anaven fent tots,
cadascú amb els seus àpats i la minúcia dels quefers diaris,
I els carrers, com bategaven els seus batecs, i les ciutats recloses -
oh, ací i allà.
Caient al damunt de tots ells i entre tots ells, embolicant-me amb la resta,
Aparegué el núvol, aparegué el solc llarg i negre,
I vaig conèixer la mort, el seu disegni, i el coneixement sagrat de la mort.

Llavors amb el coneixement de la mort com si caminés a un costat,
I el disegni de la mort caminant a frec a l'altre costat,
I jo al mig com entre companys,
i com si agafés les mans dels companys,
Em vaig esmunyir cap a la nit acollidora i amagadissa que no parla,
Avall cap a les ribes de l'aigua, el corriol vora els aiguamolls a l'entrellum,
Cap els cedres solemnes i ombrívols i els pins espectrals tan serens.

I el cantaire tan tímid amb altra gent em rebé.
L'ocell gris-terrós que coneixia ens rebé a tots tres companys,

I cantà la tonada de la mort, i un vers per aquell que m'estimo.

Dels profunds paratges secrets,
Dels cedres fragants i els pins espectrals tan serens,
Vingué la tonada de l'ocell.

I l'encant de la tonada em va encisar,
Mentre agafava com si fos per les mans els meus companys de nit,
I la veu del meu esperit s'acordava amb el cant de l'ocell.

Vine mort encisera i alleujadora,
Oneja al voltant del món, serenament arribant, arribant,
De dia, de nit, a tots, a cada ú,
Tard o d'hora delicada mort.

Lloat sia l'univers insondable,
Per la vida i la joia, i pels objectes i coneixement insòlit,
I per l'amor, l'amor dolç - però lloa! lloa! lloa!
Pels braços freds de la mort sebollidora que ens han d'enllaçar sens remei.

Mare obscura lliscant sempre a la vora amb peus suaus,
No t'ha cantat mai ningú un cant ple de benvinguda?
Llavors jo te'l canto. Et glorifico per damunt de tot,
Et porto una cançó perquè quan hagi de veritat venir, no et torbis,

Acosta't gran alliberadora,
Arribat el punt, quan t'hagis endut aquells de qui joiosament canto la mort,
Perduts en l'amor del teu oceà agombolador,
Rentats en el doll del teu goig Oh mort.

T'adreço alegres serenates,
Proposo danses per a tu tot saludant-te, engalanaments i festejos per a tu,
I les vistes dels paisatges oberts i el cel estès allà dalt et convenen,
i la vida i els camps, i la pregona i pensívola nit.

La nit en silenci sota tants estels,
La riba de l'oceà i la rogallosa veu que conec de l'onada xiuxiuant.
I l'ànima girant-se cap a tu Oh vasta i ben velada mort,
I el cos arrecerant-se agraït ben contra tu.

Damunt dels cims dels arbres t'elevo una cançó,
Damunt de les onades que s'alcen i s'enfonsen, damunt la mirada de camps i els amples prats,
Damunt les ciutats densament agrumollades i dels innombrables molls i camins,
T'elevo aquesta tonada amb goig, amb goig per tu Oh mort.

A la mesura de la meva ànima,
Alt i fort continuava l'ocell gris-terrós,
Escampant pures notes deliberades que omplien la nit.

Alt en la penombra de pins i cedres,
Clar en la humitat fresca i el perfum dels marjals,
I jo amb els meus companys allí de nit.

Mentrestant, ma vista que estava tancada en mos ulls es va descloure,
Com a amplis panorames de visions.

Amb mal ull vaig veure els exèrcits,
Vaig veure com en somnis silenciosos centenars de penons de guerra,
Portats a través del fum de les batalles i perforats per les bales els vaig veure,
I portats d'aquí cap allà entre el fum, i esquinçats i sangonosos,
I al final tan sols quedaven uns parracs a les astes, (tot plegat en silenci,)
I les astes totes estellades i trencades.

Vaig veure els morts de les batalles, a miríades,
I els esquelets blancs dels joves, els vaig veure,
I vaig veure restes, restes de tots els soldats immolats a la guerra,
Veia però que no estaven com es pensava,
Els mateixos estaven en un repòs total, no sofrien,
Els vius romanien i sofrien, la mare sofria,
I l'esposa i el fill i el company consirós sofrien,
I els exèrcits que quedaven sofrien.

Passant les visions, Passant la nit
Passant, desfent l'estreta de les mans dels meus companys,
Passant el cant de l'ocell ermità i el cant acordat de la meva ànima,
Cançó victoriosa, cançó portal de la mort, tanmateix cançó que varia i sempre canvia,
Així les notes fluixes i planyívoles, tanmateix clares, pujant i baixant, inundant la nit,
Tristament caient i vacil·lant, com blasmant i blasmant,
i tanmateix de nou esclatant amb joia,

Cobrint la terra i omplint l'estesa del cel,
Quan de nit vaig sentir aquell salm poderós dels recers,
Passant, et deixo estar, lilà de fulles en forma de cor,
Et deixo allí a l'eixida, florint, tornant amb la primavera.

Abandono la meva cançó per tu,
La meva mirada cap a tu a l'oest, de cara a l'oest, combregant amb tu,
Oh company rutilant amb cara d'argent en la nit.

Tanmateix guardar-vos cada una i totes, troballes de la nit,
La cançó, el cant meravellós de l'ocell gris-terros,
I el cant acordat, l'eco sollevat en la meva ànima,
Amb l'estel rutilant i descendent d'un capteniment ple de malures.
Amb els acompanyants acompanyant la meva mà vers la crida de l'ocell,
Els meus companys i jo al mig, i servir sempre llur memòria,
 pel mort que tan estimava,
Per l'ànima més dolça, la més assenyada del meu temps i país -
 i tot plegat per l'estima que li porto,
Lilà i estel i ocell agermanats amb el cant de la meva ànima,
Allí en el besllum i la penombra dels pins fragants i els cedres.